

Vergaderjaar 2019–2020

24 587

Justitiële Inrichtingen

25 295

Infectieziektenbestrijding

Nr. 768

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 mei 2020

Op 13 en 15 maart en 2 april 2020 heb ik uw Kamer geïnformeerd over de maatregelen om verspreiding van corona binnen de justitiële inrichtingen tegen te gaan.¹ Het gaat dan onder andere om het opschorten van bezoek en verlof, het beperken van het fysiek bijwonen van rechtszittingen en het beheersen van de in- en uitstroom van justitiabelen in de penitentiaire inrichtingen.

Deze maatregelen zijn effectief: in het gevangeniswezen is de afgelopen weken sprake geweest van slechts 14 besmettingen. In de forensische zorg hebben 6 besmettingen plaatsgevonden. Inmiddels zijn de inrichtingen allemaal vrij van het coronavirus. In de justitiële jeugdinrichtingen zijn geen besmettingen vastgesteld.

Het aantal besmettingen op een totaal van ruim 10.000 justitiabelen is kortom gering. Dit is te danken aan de getroffen maatregelen en aan alle inspanningen en medewerking van medewerkers en justitiabelen. De medewerkers hebben de afgelopen maanden, zo goed en zo kwaad als dat ging, alles in goede banen geleid om de situatie binnen de inrichtingen veilig en leefbaar te houden. Dat verdient grote waardering.

Nu het aantal besmettingen in Nederland en binnen de inrichtingen is gedaald, wordt het openbare leven langzaam hervat. Daarom zie ik ruimte om per 2 juni een deel van de maatregelen bij DJI te verruimen. Dit gebeurt uiteraard binnen de richtlijnen van het RIVM, zodat personeel en justitiabelen zo goed mogelijk beschermd blijven tegen besmetting (denk aan: hygiënemaatregelen, anderhalve meter afstand, beschermingsmiddelen waar nodig en testbeleid).

¹ Maatregelen aanpak coronavirus in justitiële inrichtingen (Kamerstukken 24 587 en 25 295, nr. 763), Vervolgmaatregelen aanpak coronavirus (Kamerstukken 35 300 VI en 25 295, nr. 114) en Stand van zaken coronamaatregelen tenuitvoerlegging straffen en maatregelen (Kamerstukken 24 587 en 25 295, nr. 765).

De verruiming van maatregelen gebeurt stapsgewijs. In deze brief licht ik de eerste stap van verruiming toe en geef ik een doorkijk naar het verdere proces. Maatregelen waarvan in deze brief nog geen verruiming wordt aangekondigd blijven na 2 juni in de huidige vorm van kracht.

Stapsgewijs verruimen van bezoek en verlof

Als eerste stap zullen de mogelijkheden voor bezoek en verlof worden verruimd.

Het belang van bezoek en verlof voor tbs-gestelden en jeugdigen verschilt met dat van gedetineerden in een gevangenis. Bij de eerste doelgroepen maakt bezoek en verlof deel uit van de behandeling. Daarmee draagt het bij aan een veilige en gecontroleerde terugkeer in de samenleving. Hoewel ook voor gedetineerden de voorbereiding op terugkeer in de samenleving van groot belang is, vormt de vrijheidsontneming het wezen van de straf. Daarmee heeft verlof een andere betekenis dan bij de forensische zorg en jeugd.

Daar komt bij dat gevangenis en qua populatie omvangrijker zijn dan de andere inrichtingen en meer in- en uitgaande bewegingen kennen. Ze lopen daarmee een groter risico op besmettingen. Dit vraagt om extra zorgvuldigheid bij verruiming van de maatregelen. Bovendien hebben ze om die reden meer voorbereiding nodig om bescherming tegen besmetting te kunnen waarborgen. Om bovengenoemde redenen maak ik onderscheid bij de verruiming van de maatregelen tussen het gevangeniswezen enerzijds en tbs- en jeugdinrichtingen anderzijds.

Bezoek van reclassering, gemeenten en vrijwilligersorganisaties zal voorlopig zoveel mogelijk digitaal plaatsvinden. Bezoek van advocaten was al mogelijk en blijft dat ook.

Penitentiaire inrichtingen

– Bezoek

Vanaf 2 juni start een proef waarbij bezoek aan gedetineerden in drie penitentiaire inrichtingen mogelijk wordt. In deze proef wordt nagegaan hoe bezoek ordentelijk en veilig kan verlopen in de anderhalvemetersamenleving. Er is voor de inrichtingen in Alphen aan den Rijn, Veenhuizen en Arnhem gekozen. Gedetineerden mogen één uur per week één bezoeker ontvangen. Dat zal binnen twee weken voor iedere gedetineerde mogelijk zijn. Om de risico's op besmetting zo klein mogelijk te houden, wordt fysiek contact bij bezoek vermeden. Gedetineerden en hun bezoekers worden gescheiden door plexiglas. Bezoekers vullen voor het bezoek een vragenlijst in zodat getoetst kan worden op signalen die kunnen wijzen op besmetting met Corona.

– Verlof

Op dit moment mogen gedetineerden de inrichting alleen verlaten voor niet uitstelbare zorg en het noodzakelijk bijwonen van rechtszittingen. Per 2 juni wordt ook incidenteel verlof in uitzonderlijke situaties toegestaan zoals het bijwonen van een uitvaart van een familielid.²

– Verdere verruiming

Deze verruiming in het gevangeniswezen is een eerste stap. Verdere verruiming is afhankelijk van het verloop, het aantal besmettingen in de

² Het betreft verlof op humanitaire gronden, beschreven in de regeling «tijdelijk verlaten van een inrichting».

samenleving en eventuele nieuwe besmettingen in onze inrichtingen. Als deze eerste stap goed verloopt, en de eerder genoemde criteria dit toelaten, kan vanaf 16 juni de bezoekenregeling geleidelijk worden uitgebreid naar andere inrichtingen. Deze verruiming zal nauwgezet worden gevolgd. Als er geen beletselen zijn en de situatie het toelaat, kunnen we er stapsgewijs naartoe groeien dat vanaf augustus gedetineerden in alle inrichtingen weer bezoek kunnen ontvangen en ook meer dan één bezoeker. Uiteraard worden de RIVM-richtlijnen ook dan gevolgd. Vanaf 16 juni kan incidenteel verlof in de volledige breedte weer worden verleend indien daar geen contra-indicaties voor bestaan. Dat betekent dat gedetineerden dan ook verlof kunnen krijgen voor bijvoorbeeld studie of een examen. Het streven is om met ingang van augustus de verlofmogelijkheden ten behoeve van re-integratie weer volledig te laten plaatsvinden.

Tbs-klinieken en jeugdinrichtingen

– Bezoek

Vanaf 2 juni wordt in alle tbs-klinieken en jeugdinrichtingen weer gestart met fysiek bezoek. Een tbs-gestelde kan één uur per week één bezoeker ontvangen. Vanwege het pedagogisch belang van het contact voor de jeugdige met zijn ouders of wettelijk vertegenwoordigers en het beperktere besmettingsgevaar voor jeugdigen, mogen vanaf 2 juni per week maximaal twee ouders/wettelijke vertegenwoordigers gezamenlijk één uur op bezoek komen. Bescherming tegen besmetting vindt, net zoals in het gevangeniswezen, plaats door het plaatsen van plexiglas en het vooraf toetsen van signalen die kunnen wijzen op besmetting van de bezoeker.

– Verlof

In de tbs-klinieken en jeugdinrichtingen is verlof een essentieel onderdeel van de behandeling. Het is nodig om de justitiabelen veilig en gecontroleerd te laten terugkeren in de samenleving. De huidige crisis vraagt om een zorgvuldige afweging tussen het minimaliseren van het risico op besmetting enerzijds en de noodzaak van verlof anderzijds. Vanaf 2 juni mogen justitiabelen in tbs-klinieken en jeugdinrichtingen daarom éénmaal per week maximaal twee uur met begeleid verlof, indien dit onderdeel is van hun behandelplan en dit in het belang is van hun re-integratie. Voor dit verlof is een verlofmachtiging noodzakelijk. Bij begeleid verlof kan de begeleider signaleren of en hoe de justitiabele zich aan de hygiëne- en RIVM-richtlijnen houdt. Indien nodig kunnen justitiabelen preventief in quarantaine worden geplaatst als zij zich niet aan de richtlijnen hebben gehouden.

– Verdere verruiming

Na 16 juni zal, indien er geen contra-indicaties zijn en de situatie het toelaat, het bezoek waar mogelijk verder worden uitgebreid van 1 uur naar 2 uur in de week, waarbij het voor jeugdinrichtingen ook mogelijk wordt dat anderen dan ouders/wettelijk vertegenwoordigers op bezoek komen. Afhankelijk van de situatie kan daarna uitbreiding plaatsvinden naar meer uren. Het streven is om vanaf augustus bezoek weer volgens de normale situatie te laten plaatsvinden. Uiteraard alleen indien de situatie dit toelaat en met inachtneming van de RIVM-richtlijnen.

In de tbs-klinieken en jeugdinrichtingen kan na 16 juni, uiteraard onder de hierboven genoemde voorbehouden, het begeleid verlof geleidelijk worden uitgebreid. Ook kan dan onbegeleid verlof (bijvoorbeeld voor

school en werk) waar mogelijk worden toegestaan. Ook hier is het streven om met ingang van augustus het verlof te hervatten conform de verlofmachtiging en stappenplan.

Monitoring

Het weer opstarten van bezoek en verlof betreft een eerste stap. Om te kunnen bepalen of het zetten van een volgende stap in de verruiming van maatregelen verantwoord is, is inzicht nodig in het effect van de verruiming van de bezoek- en verlofregeling. DJI monitort daarom gedurende deze eerste fase van de verruiming:

1. het aantal besmettingen en vermoedens van besmettingen;
2. de landelijke ontwikkeling (waaronder de besmettingen) en inzichten ten aanzien van de bestrijding van het coronavirus;
3. of het bezoek en verlof in de geselecteerde inrichtingen ordentelijk en met inachtneming van regels en richtlijnen plaatsvindt.

Aan de hand van deze gegevens zal ik besluiten of de voorgenomen volgende stap van verruiming op 16 juni in kan gaan. Dat kan uiteraard alleen als de eerste verruiming geen nadelige effecten heeft gehad en er geen contra-indicaties zijn op basis van de landelijke ontwikkelingen bij het bestrijden van het coronavirus. Om een verdere verruiming vlot te laten verlopen heb ik aan alle inrichtingen gevraagd zich hierop alvast voor te bereiden.

Tot slot

Het aantal besmettingen binnen de inrichtingen van DJI is tot op heden relatief laag. Dat willen we graag zo houden. Daarom moet een verruiming van de genomen maatregelen stapsgewijs en verantwoord plaatsvinden. Dat vergt ook een zorgvuldige aanpak. Ik realiseer me dat ik daarmee een noodzakelijk beroep doe op het geduld van justitiabelen ten behoeve van de veiligheid en de gezondheid. Ik zal uw Kamer voor 16 juni informeren over verdere verruiming van de maatregelen.

De Minister voor Rechtsbescherming,
S. Dekker